

توافقنامه ژنو

درسایه برخورد دولت با منتقدانش

پایگاه تبیینی
و تحلیلی جریان شناسی
www.Didban.ir

مطالب این بولتن صرفاً جهت اطلاع
رسانی بوده و نقل از آن با ذکر
منبع مجاز می باشد.

الحمد لله
الرحمن الرحيم

توافقنامه ژنودر سایه بر خورد دولت با منتقدانش

۱. نگرش دولت نسبت به منتقدین

دولت ضمن گلایه از نقدهای صورت گرفته به توافقنامه ژنو یا همان اقدام مشترک، افراد و جریانات منتقد را فاقد صلاحیت لازم برای ارزیابی و اظهار نظر می داند. به همین علت دولت در عوض پاسخگویی به انتقادات، منتقدین را محکوم می کند.

۱.۱. معدودی کم سواد و موجب بگير

تندترین اظهارات علیه منتقدین توافقنامه از سوی حسن روحانی در اجلاس روسای دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزشی و تحقیقاتی مطرح شد. روحانی ضمن انتقاد از سکوت دانشگاهیان در قبال توافقنامه ژنو، منتقدین را چنین مورد خطاب قرار داد: «فقط یک عده معدود که از جای معدود تغذیه می‌شوند. آنها باید حرف بزنند. آنها هم البته حرف بزنند اشکال ندارد، نقد کنند اشکال ندارد، چرا یک عده کم‌سواد بیایند حرف بزنند؟ استادان دانشمند ما بزرگان دانشگاه ما خصوصی چرا حرف می‌زنند و نمی‌آیند در میدان». روحانی با بیان این عبارات، صراحتاً منتقدین فعلی توافقنامه را «کم سواد»، «کم تعداد»، «موجب بگير» و وابسته به نهادهای خاص توصیف کرد. فهم این نکته که منظور جناب رئیس جمهور از □ جای معدود □ همان سپاه پاسداران و رسانه‌های وابسته به آن است چندان مشکل نیست.

۱.۲. منتقدین حسودند

اسحاق جهانگیری معاون اول رئیس جمهور نیز در مراسم تودیع و معارفه روسای قدیم و جدید سازمان

توافقنامه هسته ای ژنو ۲۴ نوامبر ۲۰۱۳ برابر با ۳ آذرماه ۱۳۹۲ پس از چند دور مذاکره فشرده و چند جانبه، میان جمهوری اسلامی ایران و گروه موسوم به ۱+۵ به امضا رسید. دولت مدعی است که با امضای این توافقنامه گره ای را که تا پیش از این با دندان هم باز نشده بود با دست باز کرده؛ گره پذیرش حق غنی سازی هسته ای جمهوری اسلامی از سوی کشورهای ۱+۵. همچنین حسن روحانی پس از امضای این توافقنامه اعلام کرد که «سازمان تحریم‌ها علیه ایران ترک برداشته است»، جمله ای که از سوی علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی و محمد جواد ظریف نیز تکرار شد.

اما در سوی دیگر منتقدانی هستند که با استناد به مفاد و بندهای منتشره شده توافقنامه، برخی تعهدات دولت حسن روحانی به طرف‌های غربی را مغایر با قانون اساسی و خلاف منافع ملی می‌دانند. منتقدان ضمن کاریکاتوری خواندن روایت دولتی‌ها از منافع حاصل از این موافقت‌نامه هسته ای، به نواقص و کاستی‌های این توافق اشاره می‌کنند. منتقدین بارها اعلام کرده‌اند که با اصل مذاکرات و توافق هسته ای مشکلی نداشته و ندارند بلکه نگرانی آنان از امتیازات و هزینه‌هایی است که به طور نامتوازن میان طرفین تقسیم شده است. این مسئله باعث شده تا دولت جناب آقای روحانی نیز در دفاع از آنچه که «تسلیم قدرت‌های بزرگ در برابر ملت بزرگ ایران» می‌خواند درصدد پاسخگویی به این انتقادات برآید.

جلسه ارائه داده اند تا دیپلماسی کشورشان را شکست خورده معرفی نکنند. جالب اینجاست که در اکثر این موارد همین دوستان همیشه منتقد رسانه ای خودمان نه تنها از این روش استفاده نکرده اند، بلکه به جای باور کردن حرف طرف خودی، به ادعاهای هدایت شده رسانه های غربی استناد نموده و دیپلماسی موفق کشور را ناکارآمد معرفی نموده اند. یعنی دقیقاً همان خط دروغ تبلیغاتی که رسانه های غربی به صورت هدفمند و هدایت شده در صدد القای آن بوده اند را دنبال کرده و تازه ادعای انقلابی بودن هم داشته اند.

۱,۴. منتقدین بی عقل و بی تدبیرند

اکبر ترکان مشاور ارشد رئیس جمهور که از وی به عنوان مشایی دولت تدبیر و امید یاد می شود، در گفتگو با روزنامه آرمان امروز، منتقدین دولت را تلویحاً بی عقل و بی تدبیر خواند و گفت: «کسانی که عقلانیت و تدبیر را قبول ندارند مسلم است که مقابل دولت یازدهم خواهند ایستاد!» وی با بیان اینکه در این دوره دو ساله تا انتها شاهد برخورد مجلس و دولت خواهیم بود، گفت: «ما باید این دو سال مجلس را تحمل کنیم».

۱,۵. منتقدین همگام صهیونیست ها هستند

مجید انصاری، معاون پارلمانی رئیس جمهور در اظهاراتی جالب توجه منتقدان دولت در عرصه سیاست خارجی را همسو با رسانه های صهیونیستی توصیف کرده و این نکته را یک ملاک و معیار برای غلط بودن انتقادات عنوان کرده و گفته است: «از کسانی که دانسته یا ندانسته، همگام با رسانه های صهیونیستی از تلاش

میراث فرهنگی، به اقدامات دولت در موضوع سیاست خارجی اشاره کرد و آشکارا منتقدین سیاست خارجی دولت را حسود خواند و گفت: «مخالفت هایی که در این زمینه انجام می شود از روی حسادت است و برخی می گویند چرا این کار را ما انجام ندادیم؛ بخش دیگری از آن نیز به دلیل این است که گروهی به هر دلیلی دوست دارند از رئیس جمهور و دولت انتقاد کنند». جالب توجه است که آقای جهانگیری به هیچ یک از منتقدین رحم نمی کند و تمامی انتقادات را از روی حسادت و یا بهانه جویی می داند.

۱,۳. منتقدین نگرش جناحی دارند

محمد جواد ظریف وزیر امور خارجه با زبانی نرم تر منتقدین را دارای نگرش جناحی خواند و انتقادات را تخریب توصیف کرد و نوشت: «فکر می کنم باید در اظهارنظرهای عمومی بین نقد و تخریب تفاوت قائل شد. مخصوصاً وقتی تخریب برخاسته از ملاحظات جناحی باشد و هدف آن (خواسته یا ناخواسته) نه یک شخص و گروه، بلکه سیاست خارجی کشور ... چرا باید این سیاست خارجی را واداده معرفی کرد؟ آیا قدر قدرت نشان دادن بدخواهان این مردم و جنگ طلبان و در نهایت ریختن آب به آسباب آنها نیست؟»

وی در جایی دیگر رسانه های منتقد داخلی را به دنبال روی از دستگاه تبلیغاتی غرب متهم کرد و گفت: «من در مذاکرات متعددی بوده ام که طرف غربی در جلسه هیچ موفقیت و دستاوردی نداشته ولی فردای آن روز بیشتر رسانه های آن کشور ارزیابی کاملاً مثبتی از

نیکبخت استاندار همدان در جمع کارگران همدانی از منتقدان توافقنامه ژنو گلایه و سخنان رئیس جمهور در این زمینه را تکرار کرد. وی گفت: «با وجود این همه پیشرفت که اتفاق افتاده، برخی یا کوردل هستند یا مغرض و یا به قول رئیس جمهور بی سوادند، حرف و چیزی را می گویند که رژیم صهیونیستی می خواهد، یعنی می خواهند بگویند توفیقی در این زمینه حاصل نشده است».

پرثمر دولت و اقداماتی که برای رفع مشکل تحریم توسط دولت انجام می شود، ابراز نگرانی می کنند و درباره تضعیف تیم مذاکره کننده مشغول به کارشکنی هستند و اگر زورشان برسد، چوب لای چرخ دولت می گذارند...»

۱,۶. منتقدان کوردل، مغرض و بی سوادند

ادبیات ضدانتقادی دولت تدبیر و امید مختص مدیران ارشد آن نیست بلکه به رده های میانی مدیران منسوب دولت نیز تسری پیدا کرده است. چنانکه محمدناصر

۲. منتقدین داخلی توافقنامه ژنو

مروری بر مطبوعات، جراید و رسانه های مجازی نشان می دهد که برخلاف ادعای دولت، شمار دگراندیشان توافق ژنو نه تنها اندک نیست بلکه بخش اعظمی از عناصر فعال در مجامع علمی، محافل سیاسی و رسانه های کشور را به خود اختصاص می دهد. افراد و جریاناتی که حتی ذکر نام تمامی آنان، نیز خارج از حوصله

این نوشتار است اما برای نمایش مشتی از خروار، در به

۱،۱،۲. مجامع حوزوی

مصادیقی از هر گروه اشاره می شود.

● آیت الله العظمی ناصر

مکارم شیرازی به عنوان یکی از مراجع تقلید، در دیدار علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی با ایشان ضمن طرح سولاتی، انتقاداتی را به توافقتنامه مطرح نمودند: «این توافق به شکل نسبی خوب است اما برخی معتقدند که شما تمامی کارت های برنده خود را پیش از حد مصرف کرده اید و چیزی برای اینکه بعداً بخواهید به آنها بدهید باقی نگذاشته اید. نکته دیگر

این است که شما چه چیزی

گرفته اید؟ و نکته سوم نیز در این است که اگر آنچه را که تا بحال بوده متوقف کنید اینها این توقفات را به شکل دائمی می خواهند و در آینده نیز درخواست اقداماتی دیگر دارند».

● آیت الله محمد تقی مصباح یزدی رئیس موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی نیز خطاب به دولت گفتند: «علما و بزرگان و کسانی که وارث این انقلاب

۱،۲. مجامع علمی کشور

حوزه های علمیه و دانشگاه ها به عنوان دو بازوی علمی کشور در صحنه سیاست نقش آفرینی می کنند. در همین چارچوب برخی از مراجع عظام تقلید، اساتید، طلاب و فضلا از حوزه های علمیه و اساتید، دانشجویان و پژوهشگران دانشگاهی با بررسی دقیق متن توافقتنامه ژنو، اظهارات مقامات و گزارشهای منتشر شده از سوی

بعد از انجام توافق به رسمیت شناختن اصل غنی سازی را انکار کردند، این بوده که عبارت صریح و شفافی در توافقنامه نیامده است و اگر توافق در این رابطه شفاف تر از این بود، نباید آنها بلافاصله چند ساعت بعد از توافق موضوع می گرفتند که ما در مورد غنی سازی اجازه ای نداریم.

● حجه الاسلام دکتر سید محمود نبویان؛ نماینده مردم تهران در مجلس نهم و استاد فلسفه موسسه آموزشی

و خانواده هایی که چند شهید داده اند به شما نصیحت می کنند گول آمریکا را نخورید، تازه اگر به رفاه برسید به چه قیمتی است. طاقت شنیدن یک جمله را ندارید، علما و بزرگان و کسانی که وارث این انقلاب و خانواده هایی که چند شهید داده اند به شما نصیحت می کنند گول آمریکا را نخورید، دنبال این راحتی خیالی نروید، دروغ است و به این رفاهی که به شما وعده می دهند نخواهید رسید. تازه اگر به این رفاه برسید

به چه قیمتی؟ عزت این مردم را می فروشید و خون های هزاران شهید را در طول این سی و چند سال به باد می دهید تا اینکه چند روز چند دلار از پولتان را به شما برگردانند. زهی حماقت!».

● در جلسه اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه، تعدادی از اعضا ایراداتی را نسبت به توافق هسته ای وارد کردند و گفتند که علت اینکه غربی ها بلافاصله

● دکتر ابو محمد عسگر خانی؛ استاد تمام در رشته روابط بین الملل و عضو هیئت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران است که صاحب مقالات و کتب متعدد در عرصه دیپلماسی و روابط خارجی می باشد. وی همچنین ریاست مرکز مطالعات عالی بین المللی دانشگاه تهران را نیز برعهده دارد. عسگر خانی از منتقدان جدی سیاست خارجی آقای روحانی است و پیش از روی کار آمدن دولت جدید نیز بارها و بارها با نقد سیاست خارجی دولت اصلاحات و حسن روحانی در مذاکرات هسته ای سالهای ۸۲ تا ۸۴، این روش از دیپلماسی را به چالش کشیده و مغایر با بسیاری از منافع ملی ایران توصیف کرده بود.

● دکتر عماد افروغ؛ نماینده مردم تهران در مجلس هفتم است که دکترای جامعه شناسی خود را از دانشگاه تربیت مدرس دریافت کرد و هم اکنون نیز استاد جامعه شناسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی است. وی از اساتید دانشگاهی بود که بلافاصله بعد از توهین رئیس جمهور به منتقدان توافقنامه ژنو و بی سواد خواندن آنها، واکنش نشان داد و در گفتگو با مهر اظهار داشت: «کم سواد خواندن منتقد جواب نقد نیست و رئیس جمهور باید در این زمینه سعه صدر بیشتری از خود نشان دهد.» افروغ با تاکید بر اینکه باید اطلاعات و اصل توافقات در اختیار دانشگاهیان قرار بگیرد گفت: «دانشگاهیان باید براساس متن توافقات داوری کنند و صرفا به حسب اینکه رئیس جمهور آنان را فرا بخواند نمی شود داوری کنند لذا باید دسترسی به مفاد داشته

امام خمینی (ره) طی یادداشتی تفصیلی با عنوان «کالبد شکافی توافقنامه ژنو» نوشت: «هر توافقنامه ای به هدف رفع اختلاف دو طرف انجام می شود، اما متأسفانه این توافقنامه آغازگر اختلافات زیادی شده است؛ برای نمونه، بلافاصله پس از توافق میان دو طرف، اختلاف در مورد یکی از اصلی ترین مسأله مذاکرات یعنی حق غنی سازی آن هم در یک تضاد کامل و ۱۸۰ درجه آغاز گردید، از یک سو، آقای جان کری وزیر خارجه آمریکا اعلام می کند براساس این توافقنامه ایران به هیچ وجه حق غنی سازی ندارد، و از سوی دیگر، آقای ظریف وزیر خارجه ایران - اعلام می کند که در این توافقنامه حق غنی سازی ایران به رسمیت شناخته شده است.»

● حجت الاسلام حیدر مصلحی، وزیر سابق اطلاعات، طی سخنانی در جمع گروهی از طلاب حوزه علمیه «چیدر» در تهران برخی مفاد تفاهم نامه ژنو را «تکان دهنده» دانسته و گفته، جمهوری اسلامی با امضای این سند به طور عملی غنی سازی اورانیوم را متوقف کرده است.

۱،۲،۳ اساتید دانشگاه

علاوه بر مراجع تقلید، فضلا و بزرگان حوزوی، دانشگاهیان نیز نسبت به محتوای توافقنامه ژنو و اقدام دولت در این راستا انتقاداتی را مطرح کرده اند. برخی از این اساتید دانشگاهی پیشنهاد فعالیت های سیاسی دارند و دسته دیگر در حوزه علوم سیاسی و روابط بین الملل به عنوان صاحب نظر شناخته می شوند.

باشند و از کجا معلوم بعد از آنکه دانشگاهیان از متن توافق اطلاع پیدا کردند موضع مساعد دولت داشته باشند». افروغ با انتقاد از عدم انتشار متن (ضمیمه) توافقنامه گفت: «دانشجویان و دانشگاهیان کجا در جریان مسئله هسته ای هستند مگر به اصل توافق دسترسی دارند حتی نمایندگان هم از جزئیات باخبر نیستند پس چگونه می توانند در مورد مذاکرات ژنو نظر دهند».

● دکتر سعید زیباکلام؛ استاد برجسته فلسفه غرب و عضو هیئت علمی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران است که برخی از کتاب های او به عنوان منابع درسی در رشته های فلسفه و جامعه شناسی تدریس می شود و کتاب معرفت شناسی اجتماعی وی در سال ۱۳۸۵ به عنوان کتاب سال ایران، برگزیده شده است. وی مهندسی برق و الکترونیک را در ۱۳۵۶ در انگلستان به پایان رساند و در همان سال دوره کارشناسی ارشد جامعه شناسی انقلاب را در دانشگاه برادفورد آغاز کرد. سعید زیباکلام در ۱۳۵۷ به ایران بازگشت و از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۶۹ به تحصیل دوره دکترا فلسفه را در دانشگاه لیدز مشغول بود. وی همچنین عضو سابق هیات علمی انجمن حکمت و فلسفه و مدرس سابق فلسفه علم دانشگاه صنعتی شریف می باشد. همچنین زیباکلام سالها در وزارت امور خارجه حضور داشته و علاوه بر آن اولین نماینده جمهوری اسلامی در NPT بوده است و به سبب این تجربه، یکی از صاحب نظران در باب قراردادهای بین المللی محسوب می شود. وی

که سخنرانی هایش درباره توافقنامه ژنو در دانشگاه های امیرکبیر و شهید بهشتی از سوی دولتمردان تدبیر و امید لغو شده بود، چندی قبل در نشست تشریح توافق ژنو در دانشگاه امام صادق علیه السلام گفت: «اجزای مهم رژیم تحریم ها بدون هیچ تغییری سر جایشان خواهند بود، شامل تحریم ها علیه بانک مرکزی ایران و تقریباً دوجین بانک های عمده دیگر و نهادها یا شخصیت های مالی. تحریم های جانبی روی بانک ها که با افراد و نهاد های امریکایی تجارت می کنند کماکان بر جای خود باقی خواهند ماند. کماکان امکان دسترسی بسیار محدودی به نظام مالی امریکا وجود خواهد داشت. تمام تحریم ها بر بیش از ۶۰۰ شخصیت حقیقی و حقوقی که به برنامه هسته ای ایران و برنامه موشک های بالستیک کمک می کنند، به قوت تمام پابرجا خواهند بود. تحریم ها در چندین عرصه اقتصاد ایران بر جای خود باقی خواهند ماند، شامل کشتی سازی و کشتی رانی. در حوزه خدمات فنی مربوط به انرژی تحریم ها برای سرمایه گذاری درازمدت به قوت خود باقی خواهند ماند. محدودیت های وسیع امریکا بر تجارت با ایران به قوت خود باقی خواهد بود و ایران را از دسترسی با بزرگ ترین اقتصاد دنیا محروم خواهد کرد.»

● دکتر فواد ایزدی؛ کارشناس برجسته مسائل امریکا و عضو هیئت علمی دانشکده مطالعات جهان وابسته به دانشگاه تهران می باشد. وی مدرک کارشناسی خود را از دانشگاه هوستون آمریکا و کارشناسی ارشدش در رشته مطالعات ارتباطات جمعی را از دانشگاه

اتمی و از دانشمندان هسته‌ای که از ترور عوامل موساد در سال ۸۹ جان سالم به در برد. عباسی از متخصصین لیزری است که در طرح جداسازی و غنی‌سازی اورانیوم با لیزر نیز شرکت داشته است. وی ریاست گروه فیزیک دانشگاه امام حسین علیه السلام را برعهده دارد. وی هم چنین عضو شورای مرکزی انجمن هسته‌ای ایران است که مقر آن نیز پژوهشکده کاربرد پرتو سازمان انرژی اتمی است. دکتر عباسی چندی قبل در جمع دانشجویان دانشگاه امام صادق علیه السلام گفته بود: «عده‌ای در داخل نیز اجازه تولید سوخت هسته‌ای را نمی‌دادند. آدم‌هایی را بر سر کار آورده بودند که جلوی تولید سوخت هسته‌ای را بگیرند ... چرا مسئولان فعلی می‌خواهند قهرمان پروری کنند؟ اگر سعید جلیلی در مذاکرات آلمانی ۲ تنها یک دهم از امتیازات ژنو را به آنان می‌داد الان رئیس جمهور بود.»

۲،۱،۳. جریان‌های دانشجویی

جنبش دانشجویی به عنوان بخش دیگری از بدنه دانشگاهی کشور همواره با حساسیت خاصی تحولات سیاسی خصوصاً در عرصه بین‌المللی را دنبال می‌کند. چنانکه بسیج دانشجویی کشور، انجمن اسلامی دانشجویان مستقل و اتحادیه جامعه اسلامی دانشجویان ضمن تاکید بر حفظ حقوق هسته‌ای، نگرانی‌ها و انتقادات خود را به متن توافق ژنو بارها و بارها اعلام کرده است. به طور نمونه ۲۷۰ نفر از دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف در نامه‌ای به حجت‌الاسلام حسن

هوستون آمریکا در یافت کرده است. ایزدی دکترای خود در همین رشته را نیز از دانشگاه ایالتی لوئیزیانا دریافت کرده و با توجه به آنکه عنوان رساله دکتری وی «دیپلماسی عمومی آمریکا در قبال ایران؛ ساختارها، بازیگران و محافل سیاستگذاری» بوده است، طی ماه‌های اخیر بارها به بررسی رفتارشناسی امریکایی‌ها در برابر ایران و نقد توافقنامه ژنو از این منظر پرداخته است. وی چندی قبل در یادداشتی اختصاصی برای رجانیزو ضمن تشریح توافق ژنو، نوشته بود: «هرچه از روز توافق ژنو بیشتر می‌گذرد، ابهامات نسبت به این توافق در بین مردم بیشتر می‌شود. اطلاعات نادرست یا ناقص از توافق نامه هسته‌ای ژنو ممکن است منجر به تأثیر منفی در سطح انتظار جامعه گردد، و چنانچه این انتظار بر مبنای درستی شکل نگرفته باشد و بستر تحقق آن فراهم نباشد، نتیجه آن جز سرخوردگی و بی‌اعتمادی جامعه نخواهد بود، به این دلیل، نقد دلسوزانه و منصفانه مذاکرات هسته‌ای در کشور اهمیت می‌یابد.»

● دکتر نادر ساعد از دیگر منتقدان توافق ژنو است. او استاد همان دانشگاهی است که حجت‌الاسلام حسن روحانی در سخنرانی خود در یکی از سالن‌های آن منتقدان توافق ژنو را بی‌سواد خطاب کرد. دکتر نادر ساعد استادیار رشته حقوق بین‌الملل در دانشگاه شهید بهشتی است و تاکنون چند مقاله در نقد علمی توافق نامه ژنو به تحریر در آورده است.

● دکتر فریدون عباسی؛ رئیس سابق سازمان انرژی

روحانی، رئیس‌جمهور بر ضرورت حفظ حقوق هسته‌ای ملت ایران در توافقنامه ژنو تأکید کردند و نوشتند: «آقای دکتر روحانی، ما به توافق ژنو نقد داریم و نقدمان را به صراحت بیان می‌کنیم. نقد داریم به عدم توازن در آنچه در این گام به نیابت ملت ایران داده و ستانده شده. نقد داریم به اینکه تمام حقیقت به مردم گفته نشد. نقد داریم و البته سوال هم. همگان می‌دانیم اصلی‌ترین نگرانی طرف غربی از برنامه هسته‌ای کشورمان ذخیره اورانیوم ۲۰ درصد بوده است و اصلی‌ترین معضل ما نیز تحریم‌های بانکی و نفتی؛ اما متأسفانه در مذاکرات اخیر مشاهده شد با اینکه اصلی‌ترین نگرانی طرف غربی رفع شده است، اصلی‌ترین تحریم‌ها یعنی تحریم‌های بانکی همچنان پابرجا مانده و تحریم‌های نفتی نیز به قوت خود باقی است و تنها مکنی (pause) در روند رشد آن‌ها

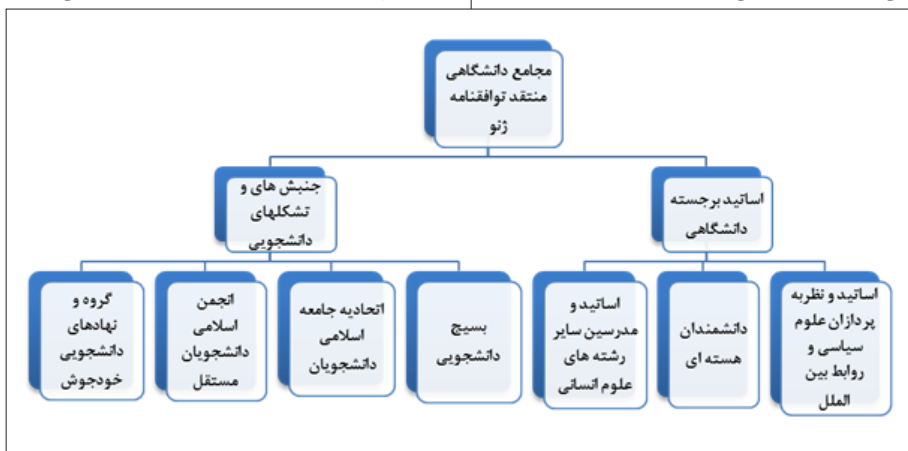
ایجاد شده است.»

۲،۲. مراکز و محافل سیاسی

احزاب و جریان‌های سیاسی با حساسیت خاصی بر اقدامات دولت نظارت داشته و دارند. گرچه برخی به صرف قرار گرفتن در جبهه احزاب همسو یا مخالف دولت اقدام به اتخاذ موضع مثبت و یا منفی کرده‌اند اما بخش منصف‌تر این گروه‌ها فارغ از جهت‌گیری سیاسی حاکم بر فضای کشور فعالیت دولت را نقد و بررسی می‌کنند. نمایندگان مجلس شورای اسلامی، کمیسیون امنیت ملی و سیاسی خارجی مجلس، احزاب سیاسی و جریان‌های سیاسی هر یک به سهم خود درباره توافق ژنو اظهاراتی را مطرح نموده‌اند:

۲،۲،۱. مجلس شورای اسلامی و نمایندگان

مجلس بنا به وظیفه قانونگذاری و شأن نظارتی خود

جزئیات توافق ژنو شدند. نادران از دانشگاه کلرمون فران فرانسه در رشته اقتصاد عمومی دکتری تخصصی گرفته است. او همچنین، عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران است و در دوره دکتری اقتصاد بخش عمومی در این دانشکده تدریس می کند. محمد اسماعیل کوثری نماینده دیگر مردم تهران در مجلس پس از انعقاد توافق ژنو نسبت به آن انتقاد کرد. کوثری یکی از ایرادات عمده این توافقنامه را امکان تفاسیر متعدد می داند و می گوید: «با وجود اینکه ما نسبت به تفاهمنامه ژنو انتقادات اساسی داشته و آن را مشکل دار می دانستیم با این حال حتی این تفاهمنامه نیز از سوی آمریکا اجرایی نمی شود. ما شاهد هستیم که کشورهای غربی با تفاسیر گوناگون به دنبال زیر پا گذاشتن حقوقی هستند که در تفاهمنامه ژنو ذکر شده است».

چندی قبل نیز ۱۵۰ تن از نمایندگان مردم در خانه ملت در نامه ای به رئیس مجلس از پنهان کاری تیم هسته ای گلایه کرده و درخواست کردند تا جزئیات توافق ژنو برای آنها محرمانه نباشد و در جریان این توافق قرار بگیرند. محمد سلیمانی نماینده مردم تهران با بیان اینکه رئیس مجلس به عنوان یکی از سران قوا در جریان جزئیات مذاکرات و توافق هسته ای ژنو قرار دارد، گفت: بنده و تمامی نمایندگان که این نامه را امضا کرده اند، معتقدیم که این موضوع کافی نیست و نمایندگان مجلس نیز باید مانند اعضای کنگره آمریکا در جریان جزئیات مذاکرات هسته ای قرار گیرند. اگر این توافق نامه محرمانه است، پس نباید در رسانه های

روند مذاکرات هسته ای را با کشورهای ۱+۵ پیگیری می کند. نمایندگان مردم تلاش کرده اند تا ضمن همکاری با دولت، مانع زیاده خواهی طرف غربی شوند. از همین رو اقداماتی را جهت حوزه فاعلتر در این عرصه با ارائه پیشنهاد حضور نمایندگانی از مجلس در مذاکرات هسته ای به دولت خواستار شدند که البته دولت این درخواست مجلس را رد کرد. از سویی دیگر دولت با محرمانه خواندن مذاکرات، از ارائه برخی اطلاعات و محتوای گفتگوها به نمایندگان مجلس خودداری کرد.

نامحرم انگاشتن نمایندگان از یک سو و روند امتیازدهی تیم مذاکره کننده به طرفهای غربی زمینه انتقاد گسترده نمایندگان مجلس شورای اسلامی به دولت را فراهم نمود. جریان اکثریت در مجلس شورای اسلامی با ابراز نگرانی از محتوای متن موسوم به «اقدام مشترک» نسبت به عواقب آن هشدار دادند.

دکتر سید امیرحسین قاضی زاده، نماینده مردم مشهد در مجلس شورای اسلامی از جمله نمایندگان است که انتقادات فراوانی به توافق ژنو وارد می داند. دکتر علیرضا زاکانی نماینده سه دوره مردم تهران در مجلس شورای اسلامی نیز مدتی پیش در نوشتاری با نقد برخی از مفاد توافق ژنو منافع آن را بالقوه و مضرات آن را بالفعل دانسته بود. همچنین دکتر الیاس نادران، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی مدتی پیش به همراه چند تن از نمایندگان دیگر مجلس طی نامه ای به روحانی خواستار پاسخگویی وزیر خارجه درباره

کشورهای اعضای ۵+۱ و یا در بین نمایندگان کنگره آمریکا منتشر شود. البته ما خواهان رسانه‌ای کردن جزئیات این توافق‌نامه نیستیم.

در این میان البته برخی نمایندگان انتقادات تندتری را مطرح کردند چنانکه حمید رسایی، نماینده مردم تهران گفت: «یک جام زهری به مردم داده شده ولی با ابزار رسانه‌ای می‌خواهند آن را تبدیل به شربت شیرین کنند».

۲،۲،۲. کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی

ابراهیم آقامحمدی، عضو کمیسیون امنیت ملی یکی از منتقدان عراقچی و تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای است می‌گوید: «هنوز خیلی جزئیات را به کمیسیون نمی‌گویند، می‌گویند همه چیز را به شورای عالی امنیت گزارش داده‌ایم و در برابر برخی سوال‌های ما سکوت می‌کنند». البته چالش با عضو ارشد تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای به همین جا ختم نمی‌شود. در بخش دیگری از این نشست مشترک نمایندگان کمیسیون امنیت ملی با تیم مذاکره‌کننده محسنی‌ثانی و بخشایش اردستانی از اعضای کمیسیون امنیت درگیری لفظی پیدا می‌کنند، بخشایش اردستانی به تفاهم هسته‌ای نقد حقوقی وارد کرده و محسنی‌ثانی هم به او گفت شما بلد نیستید نقد کنید و بخشایش هم به محسنی‌ثانی گفت: «شما هم فقط بنا دارید تا از دولت دفاع کنید».

۲،۲،۳. کارشناسان وزارت امور خارجه

● دکتر محمد جواد لاریجانی؛ تحصیلات حوزوی را در قم گذرانده و سپس در دانشگاه صنعتی شریف پذیرفته شد و در رشته مهندسی برق ادامه تحصیل داد.

لاریجانی پس از آن به آمریکا رفت و در دانشگاه برکلی کالیفرنیا تحصیلات عالی و تکمیلی خود را انجام داد. وی نماینده مجلس شورای اسلامی در دوره‌های دوم، چهارم، و پنجم، معاون سابق وزارت امور خارجه و موسس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی از فعالان سیاسی ایران بوده است. جواد لاریجانی همچنین سابقه تدریس سیاست خارجی و اندیشه سیاسی در دانشگاه‌های تهران و امام صادق علیه السلام را نیز در کارنامه خود دارد. دکتر لاریجانی یکی از دیپلمات‌های با سابقه کشور محسوب می‌شود که از اعضاء دیپلماتیک حامل پیام حضرت امام خمینی(ره) به گورباچوف رهبر شوروی سابق بود. وی چندی قبل در برنامه دیروز امروز فردا گفت: «برخی از بندهای این سند با قانون اساسی ما در تضاد است. مثل بندی که می‌گوید ما در یک دوره طولانی هرگونه برنامه ریزی برای غنی سازی و توسعه غنی سازی را باید به تصویب کشورهای ۵+۱ برسانیم. یعنی آن‌ها باید تشخیص دهند چقدر نیاز داریم، کجا باید غنی سازی کنیم و... که این یک بحث داخلی است و به دیگران مرتبط نیست. من تعجب می‌کنم نمایندگان مجلس که گاهی به دنبال برخی مسائل کوچک هستند، به چنین سند مهمی توجه ندارند. نهادهای مسئول به خصوص مجلس باید این سند را به دقت بررسی کنند. نظام ما که مورد حمایت مردم هست این سند را تعهد داده است».

● مهندس ناصر نوبری؛ رییس دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد است که سابقه حضور طولانی

کننده هسته ای در سالهای قبل و دوره اصلاحات اشاره کرده و گفته بود: «آنها آرزو داشتند که دیپلمات درجه پنجم ما با آنها صحبت داشته باشد. چون هم دوران امام و هم این دوره منع شده بودند از این کار. بنابراین آقای روحانی قبل از اینکه به میز مذاکره برسد همین اهرم را هم مصرف کرد.» محمدی در باره ژنو نیز گفت: «روحانی به ظریف پیام داده بود که دست خالی از ژنو نباید برگردید و باید حتماً یک دستاوردی قبل از صد روز داشته باشیم. بنابر این دیپلمات‌ها در شرایط بسیار بدی قرار گرفتند که در عین اینکه دستاورد خالی بود باید یک دستاوردی هم می‌داشتند. در توافقنامه ژنو موضوعاتی که به دست آورده ایم باز هم به نفع غربی هاست. در این توافقنامه ما پذیرفتیم که ۲۰ درصد را متوقف کنیم و تعهد هم دادیم که تا ده سال هم به دنبال ۲۰ درصد نباشیم. درباره پنج درصد هم باید بگویم که فریز کردیم، یعنی سانتریفیوژهایی که داریم بچرخد ولی دیگر حق اضافه کردن نداریم و حق استفاده کردن از این تعداد که آماده تزریق گاز بودند را هم نداریم که حدود ده هزار سانتریفیوژ بود.»

۴،۲،۱. احزاب و جریانات سیاسی

تشکله‌ها و احزاب منسوب به جریان اصلاحات و اعتدال که در واقع دولت یازدهم ترکیبی از آنان راتشکیل می‌دهد، در بادی امر با خوش بینی و شوق مذاکرات هسته ای ژنو را کلید حل همه مشکلات کشور می‌دانستند و منتقدین را یک سره افراطی و تندرو خطاب می‌نمودند؛ اما کارشکنی طرف غربی و تکرار ماجرای

مدت در وزارت خارجه دارد. وی مشاور سابق وزیر امور خارجه و اولین مدیر بخش سخنگویی وزارت امور خارجه و همچنین سفیر برگزیده ایران برای کانادا و سفیر سابق کشورمان در شوروی است. نوبری چندی قبل طی یادداشتی خطاب به آقای روحانی نوشت: «در واقع با این توافقنامه مهمترین اهرم فشار ما را از دست ما می‌گیرند و آن اینکه آنها هرچه تحریم می‌کردند اما اثری در روند توسعه و پیشرفت برنامه هسته ای ما نمی‌گذاشت و از این بابت همیشه رنج می‌بردند و همین اهرم یعنی نگرانی از رشد روز افزون قدرت هسته ای ما آنها را پای میز مذاکره کشاند. اما در ژنو موفق شدند طی شش ماه در برابر آزاد کردن چهار میلیارد دلار از پول خودمان و حدود سه میلیارد دلار اجازه فروش پتروشیمی، این قفل و بست‌ها را به دور برنامه هسته ای ما بزنند و خیال خودشان را برای همیشه از برنامه هسته ای مان راحت کنند.»

● دکتر منوچهر محمدی؛ معاون سابق آموزش و پژوهش وزارت امور خارجه است که دارای دکترای مطالعات بین‌الملل از دانشگاه کارولینای جنوبی در شهر کلمبیا-آمریکا می‌باشد. وی همچنین از سال ۷۴ تا کنون ریاست گروه علوم سیاسی در موسسه آموزشی امام خمینی (ره) را برعهده دارد و علاوه بر عضویت در هیئت علمی دانشگاه تهران، طی سالهای ۶۴ تا ۷۱ ریاست گروه علوم سیاسی این دانشگاه را نیز برعهده داشته است. دکتر محمدی چندی قبل در نقد توافقنامه ژنو در گفتگو با فارس، ابتدا به عملکرد تیم مذاکره

۲،۳. مطبوعات و رسانه ها

فعالترین و موثرترین بخش منتقد توافقتنامه هسته ای ژنو مطبوعات، جراید و به طور کلی اصحاب رسانه هستند. به همین دلیل به نظر می رسد که نوک پیکان دولت به سوی این گروه است چرا که نقش مهمی در جهت دهی افکار عمومی و آگاهی بخشی بر عهده داشته و دارند. عمده مطبوعات و رسانه های منتقد منتسب به اصولگرایان هستند که همین امر دستاویزی شده تا دولت مردان، این رسانه ها را به تخریب و نگاه حزبی متهم کنند. گرچه در میان رسانه های اصولگرا، افرادی در چارچوب حزبی می-نگرند اما قاطبه جراید

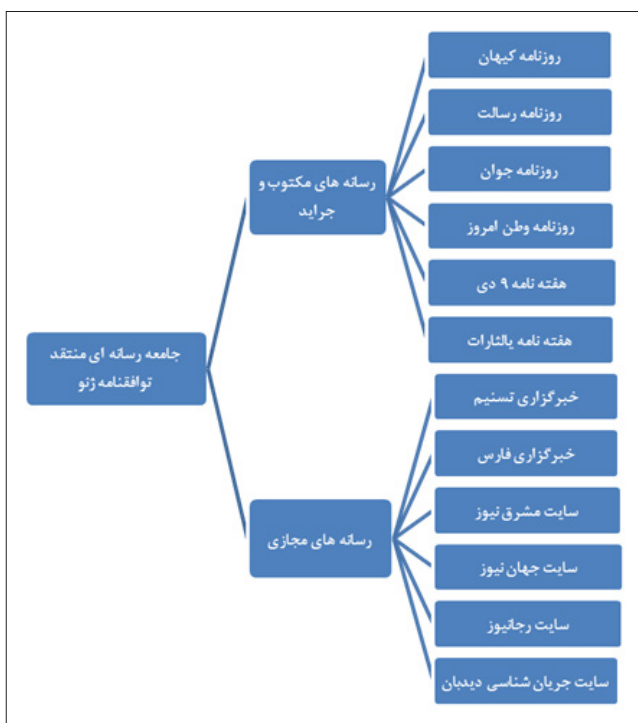
و خبرگزاری های منتقد، معتقد به ارزشهای انقلاب اسلامی بوده و فارغ از منافع حزبی و گروهی تنها با دغدغه های ملی توافقتنامه ژنو را نقد می کنند.

روزنامه های کیهان، جوان، رسالت و وطن امروز در قالب رسانه مکتوب و خبرگزارهای تسنیم، فارس و سایت تحلیلی خبری مشرق نیوز، جهان نیوز، رجانیوز به عنوان رسانه های فعال مجازی، توافقتنامه ژنو را از ابعاد سیاسی و حقوقی نقد و بررسی کردند.

تحریم از سوی اتحادیه اروپا و ایالات متحده تاحدی این مواضع را به حاشیه راند. از سوی دیگر احزاب و گروه های ذیل جریان اصولگرایی با استناد به محتوای سند اقدام مشترک، مواضع متلون اطراف غربی و تجربه های قبل مذاکرات هسته ای نسبت به برخی از بندهای توافقتنامه هسته ای ژنو هشدار داده و بی-اعتمادی خود را به پابندی غرب اعلام کردند. حزب مؤتلفه اسلامی، جمعیت ایثارگران انقلاب اسلامی، رهپویان انقلاب اسلامی، اعضای جامعه روحانیت مبارز تهران، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جبهه پایداری و اصولگرایان تحول خواه جزء این دسته محسوب می شوند.

بود و نه به اصل توافق هسته ای. این در حالی است که تندروهای غربی- صهیونیستی با اصل پذیرش توافق هسته ای مخالفت دارند و در پی فشار برای نقض یک طرفه تعهدات از سوی دولت های ۱+۵ هستند. لذا این دو گروه یعنی منتقدین داخلی و مخالفین خارجی دو جهت کامل مخالف را می پیماند و برخلاف ادعای برخی دولتی ها هیچ هم گونگی با هم ندارند. همچنین اقدام جریان افراطی در مجالس ایالات متحده نشان می دهد که امتیازدهی به اطراف مذاکره نه تنها اشتباهی سیری ناپذیر آنان را اشباع نمی کند بلکه موجب زیادخواهی و درخواست نامعقول آنها هم می شود.

۳.۱. سیاستمداران آمریکایی

برخی اعضای مجلس نمایندگان و سنای ایالات متحده در تلاش بودند تا با اعمال تحریم بیشتر راه را برای هر گونه مذاکره و اقدام مشترک سد کنند. تا کنون بسیاری از نمایندگان جمهوری خواه کنگره آمریکا از سیاست های اوباما در قبال برنامه اتمی ایران انتقاد

۳. مخالفین غربی توافقنامه ژنو

توافقنامه هسته ای ژنو علاوه بر منتقدین داخلی، مخالفین خارجی نیز داشت؛ با این تفاوت که اولاً منتقدین داخلی به دور از منافع حزبی، در پی بیشینه کردن منافع ملی و کاهش هزینه های ناشی از مذاکرات بودند و دوم اینکه ایرادات منتقدین به محتوای توافقنامه

کرده‌اند، اما شمار قانون‌گذاران منتقد از حزب دمکرات در این باره کمتر بوده‌اند. نمایندگان منتقد کنگره بر این باورند که باید اقدامات سخت‌تری علیه ایران اتخاذ نمود.

● رابرت منندز، سناتور دموکرات و رئیس کمیته روابط خارجی مجلس سنا در روز چهارشنبه (۲۷ نوامبر/ ۶ آذر ۱۳۹۲) گفت که کاخ سفید می‌کوشد با «تاکتیک غلوگویی» و «ایجاد ترس» قانونگذاران آمریکایی را از برقراری تحریم‌های جدید علیه ایران باز دارد. منندز دفاع باراک اوباما و دولت وی از توافق‌نامه اتمی ژنو را مورد انتقاد قرار داد. به گفته منتقدان در این توافق‌نامه بطور کلی محدودسازی برنامه اتمی ایران در ازای کاهش برخی تحریم‌ها تایید شده است. رابرت منندز در یک گفت‌و‌و رادیویی گفت: «ارزیابی من همسو با نظرات کاخ سفید نیست. مسئولان دولتی می‌گویند که در صورت پیگیری تحریم‌ها ما به جنگ کشیده خواهیم شد. فکر می‌کنم این اظهارات غلوآمیز آند و به منظور ایجاد ترس بیان می‌شوند.» منندز افزود: «ما باید مواظب تندروها در ایران باشیم. به نظر می‌رسد که ایرانی نقش خود را به عنوان پلیس خوب (روحانی و ظریف) و پلیس بد (تندروها) به نحو احسن اجرا کرده‌اند. منندز تصریح کرد که قانونگذاران دمکرات و جمهوری خواه با یکدیگر همکاری خواهند داشت و می‌کوشند که در هفته‌های آینده تحریم‌های جدید علیه ایران را به تصویب رسانند.

● سناتور لیندسی گراهام، سناتور جمهوری خواه کارولینای جنوبی در توییت خود مدعی شد: اگر توافق شامل برچیدن سانتریفیوژهای ایران نباشد در واقع چیزی را به دست نیاورده‌ایم. سناتور مارکو رابو، سناتور جمهوری خواه فلوریدا و کاندیدای احتمالی

انتخابات ریاست جمهوری آمریکا در سال ۲۰۱۶ مدعی شد: اگر دولت ایران اجازه یابد بخش بزرگی از زیرساخت هسته‌یی خود را حفظ کند این توافق، هسته‌یی شدن ایران را محتمل‌تر خواهد کرد. این توافق به سایر کشورهای ضروری که مایلند هسته‌یی شوند نشان خواهد داد که می‌توان یک دهه دروغ گفت و در نهایت آمریکا خسته می‌شود و درخواست‌های کلیدی‌اش را کنار می‌گذارد. وی با تکرار اتهامات غرب مبنی بر نظامی بودن برنامه هسته‌یی ایران مدعی شد: ایران احتمالا از این توافق و توافقات بعدی که نیازمند مصالحه واقعی نیستند برای به دست آوردن توانایی هسته‌یی تسلیحاتی استفاده خواهد کرد.

● باک مک‌کن، سناتور جمهوری خواه کالیفرنیا که ریاست کمیته خدمات نظامی مجلس نمایندگان را بر عهده دارد، در بیانیه‌ای با تکرار اتهامات غرب مبنی بر نظامی بودن برنامه هسته‌یی ایران مدعی شد: ایران به دنیا دلیلی برای شک و تردید نداشتن نسبت به هرگونه توافقی که توانایی آنها برای ساخت سلاح هسته‌یی را در جای خود باقی می‌گذارد، نداده است. وی در ادامه ادعاهای بی‌اساسش مدعی شد: به نظر رییس جمهور (آمریکا) عاقلانه است که به دولتی که بارها قوانین بین‌المللی را نقض کرده و امنیت آمریکا را به خطر انداخته است اعتماد کنیم، هر چقدر این اعتماد محدود باشد. آمریکا هیچ درسی از سال ۱۹۹۴، زمانی که کره شمالی دنیا را فریب داد نگرفته است. من شک دارم این توافق نتیجه متفاوتی داشته باشد.

● سناتور جمهوری خواه لندسی گراهام در صفحه تویتر خود اعلام کرد که تا زمانی توافق درباره تعلیق همه فعالیت‌های سانتریفیوژهای ایرانی صورت نگیرد ما هیچ چیزی به دست نیاوریم. مارکو رابو، دیگر

۳،۲. دولت کانادا

دولت کانادا نیز اندکی پس از حصول توافق ژنو، ابراز داشت که نسبت به آن عمیقاً با دیده تردید می‌نگرد و تحریم‌های خود بر ضد ایران را همچنان محفوظ خواهد داشت. دولت کانادا همچنان بر این باور است که رفتار گذشته، بیانگر رفتار آینده است و از آنجا که ایران پیش از این در برابر شورای امنیت سازمان ملل سرکشی کرده است، از این پس نیز خواهد کرد.

۳،۳. رژیم صهیونیستی

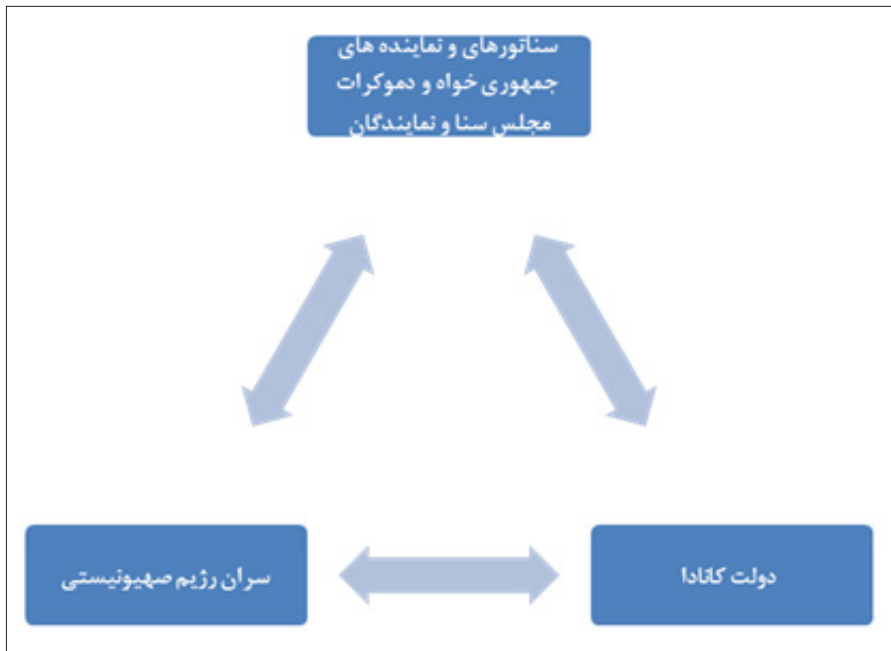
اندکی پس از پایان مذاکرات، نتانیاهو طی سخنانی در دیدار هفتگی کابینه رژیم صهیونیستی تأکید کرد «امروز جهان بسیار ناامن تر از گذشته است زیرا خطرناک ترین رژیم جهان گامی بزرگ به سوی دستیابی به خطرناک ترین سلاح موجود در جهان برداشته است». نتانیاهو در مصاحبه ای با بی بی سی فارسی در اکتبر ۲۰۱۳ تأکید کرد: «اگر [جمهوری اسلامی] به سلاح هسته ای دست پیدا کند، این رژیم بی رحم مانند کره شمالی جاودانی خواهد شد». همچنین یووال استاینیتر، وزیر اطلاعات و امور استراتژیک رژیم اسرائیل نیز با تکرار مواضع سرسختانه نتانیاهو اظهار داشت: «توافق فعلی، مانند پیمان شکست خورده سال ۲۰۰۷ با کره شمالی، ایران را به دستیابی به سلاح هسته ای نزدیک تر می‌کند».

جمع بندی

در نهایت باید گفت که هر چند تمامی گلايه‌ها ایرادات مطرح شده درباره توافق هسته ای ژنو خالی

سنا تور آمریکایی اعلام کرد در صورتی که ایران از توافق کنونی سوء استفاده کند و به دنبال آن برای حصول قدرت هسته ای توافقاتی را به دست بیاورد، ممکن است این توافق به تهران اجازه بدهد که در زیر ساخت های هسته ای به عنوان یک کشور باقی بماند.

● اعضای مجلس نمایندگان امریکا در حال اعمال فشار برای تصویب طرحی برای وادار کردن کاخ سفید به تدوین مجدد شرایط توافق اخیر میان ایران و ۱+۵ هستند این طرح که روز پنجشنبه (۲۱ آذر ۱۳۹۲) توسط پیتر روسکام، نماینده ایلینوی ارائه شد کمتر از یک روز پس از پیروزی دولت اوباما در تلاش برای متوقف کردن تحریم‌های جدید ضد ایرانی در سنا صورت می‌گیرد. قطعنامه روسکام که مورد حمایت میخائیل مک‌کال، نماینده جمهوری خواه تگزاس، جن گرین، نماینده تگزاس و دن لیپینسکی، نماینده ایلینوی است به دنبال مجبور کردن کاخ سفید و شرکای مذاکره کننده غربی آن به تغییر شرایط توافقنامه است. در این قطعنامه تصریح شده است که «ایران باید به طور کامل همه تاسیسات غنی سازی خود را برچیند و تولید سانتریفیوژ را متوقف کند» و «اعلام کند که ایران باید به طور کامل راکتور آب سنگین اراک» را برچیند. در همین حال، وزارت خزانه داری و وزارت امور خارجه امریکا تحریم‌های جدیدی را علیه شماری از شرکت‌ها و اشخاص به خاطر «ارائه پشتیبانی» برای برنامه انرژی هسته‌ای ایران اعمال کردند.

حتی اگر دولت بنا دارد تا به انتقاد گروه خاصی نیز گوش فرا دهد لازم است تا رفتار خود را در قبال منتقدین اصلاح نماید. شاید ترس از برچسب کم سواد، موجب بگیری، حسادت و غرض وزی مانع صراحت اساتید محترم دانشگاه در نقد آشکارای توافق ژنو است. ضمن اینکه نباید داسی که وزارت علوم برای حذف منتقدین در دست گرفته نادیده انگاشت. قطعاً بخش قابل توجهی از انتقادات ناشی از دلسوز، تعهد، نگرانی و آگاهی است که بی توجهی بدان در آینده خسارات جبران ناپذیری را به بار خواهد آورد. همچنین بستن باب نقد و نقادی از طرف دولتمردان به روی کارشناسان دلسوز و معتقد، فضای دولت را به سمت گشودن درب به سوی متملقان و چاپلوسان خواهد برد.

اشکال نیست و حتی در برخی موارد غیر صحیح است چنانکه برخی آن را هولوکاست هسته ای، جام زهر و یا ترکمنچای نامیدند اما این مسئله مجوزی برای تخطئه همه منتقدان و یک کاسه کردن ایرادهای صواب و ناصواب نیست. نگرش منفی دولت اعتدال به تمامی صاحب-نظران منتقد که آبخشور آن در نگرش های خطی و حزبی است در حالی عنوان می شود که رئیس جمهور محترم در اظهارات رسمی خود بر استقبال دولت از نقد تأکید دارند. ضمن اینکه برخورد دولتیان با «جریان منتقد ژنو» تنها به سیاست برچسب-زنی و توهین محدود نشده و برای خاموش کردن انتقادات از ابزار تعطیلی چنانچه برای هفته نامه یالائارات همین اتفاق افتاد- و تهدید به تعطیلی رسانه ها نیز استفاده می شود.

www.Didban.ir

www.didban.ir

| www.didban.ir